

POSTĘPOWANIE KLAUZULOWE

Mateusz Niedźwiecki

W ramach
postępowania
egzekucyjnego
wyróżnić można:

postępowanie
klauzulowe

właściwe
postępowanie
egzekucyjne

postępowanie
podziałowe

**Postępowanie
klauzulowe służy
ustaleniu, czy istnieje
podstawa do
przymusowego
wykonania
zobowiązania
ciążącego na dłużniku.**

**Właściwe
postępowanie
egzekucyjne służy
przymusowemu
wykonaniu tego
zobowiązania w drodze
egzekucji.**

**Postępowanie
podziałowe ma z kolei
na celu podział sumy
uzyskanej z egzekucji
świadczeń pieniężnych.**

POSTĘPOWANIE KLAUZULOWE

Postępowanie o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności stanowi więc pierwszy etap szeroko rozumianego postępowania egzekucyjnego.

Celem postępowania klauzulowego jest zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego klauzulą wykonalności.

Postępowanie związane z nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności **ma charakter autonomiczny** zarówno w stosunku do postępowania rozpoznawczego, jak i do właściwego postępowania egzekucyjnego.

POSTĘPOWANIE KLAUZULOWE

Sąd w postępowaniu klauzulowym bada, czy został wystawiony akt odpowiadający wymaganiom przewidzianym w przepisach dla tytułu egzekucyjnego albo inny akt, któremu przepisy ustawy nie nadają wprawdzie waloru tytułu egzekucyjnego, jednakże akt ten, po nadaniu mu klauzuli wykonalności, staje się tytułem wykonawczym opisanym art. 776 i 777 KPC.

Co więcej sąd w postępowaniu klauzulowym stwierdza, czy dopuszczalne jest wszczęcie egzekucji na rzecz określonej osoby (w postępowaniu klauzulowym - wierzyciela) i przeciwko określonej osobie (w postępowaniu klauzulowym – dłużnikowi).

Nadawanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym albo innym aktom, którym taka klauzula może zostać nadana, uregulowane zostało w art. 776–792 KPC i art. 795 KPC.

POJĘCIE TYTUŁU EGZEKUCYJNEGO

Tytuł egzekucyjny to dokument urzędowy stwierdzający istnienie i zakres nadającego się do egzekucji roszczenia wierzyciela i jednocześnie istnienie oraz zakres obowiązku prawnego dłużnika.

Jak wskazuje się w literaturze tytuł egzekucyjny powinien spełniać łącznie pięć cech:

- 1) posiadać znamiona dokumentu urzędowego,
- 2) wskazywać roszczenie wierzyciela i obowiązek dłużnika,
- 3) spełniać wymogi przewidziane prawem,
- 4) zawierać stwierdzenie, iż dany obowiązek nadaje się do wykonania w drodze egzekucji oraz
- 5) zawierać zrozumiałą treść.

ART. 777 KPC – TYTUŁY EGZEKUCYJNE

Tytułami egzekucyjnymi są:

- 1) **orzeczenie sądu prawomocne** lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również **ugoda** zawarta przed sądem,
- 2) **orzeczenie referendarza** sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu,
- 3) **inne orzeczenia, ugody i akty**, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej,
- 4) **akt notarialny**, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie,
- 5) **akt notarialny**, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności,
- 6) **akt notarialny** określony w pkt 4 lub 5, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzytelność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi.

Tytuły egzekucyjne stanowią również

orzeczenia sądów
państw członkowskich
UE,

ugody zawarte przed
takimi sądami lub
zatwierdzone przez takie
sądy,

dokumenty urzędowe
sporządzone w
państwach
członkowskich UE,
opatrzone w tych
państwach
zaświadczeniem
europejskiego tytułu
egzekucyjnego (art.
1153¹ KPC).

Wyróżnia się:

sądowe
tytuły
egzekucyjne

pozasądowe
tytuły
egzekucyjne


```
graph TD; A[Sądowe tytuły egzekucyjne] --- B[Orzeczenia sądowe]; A --- C[Ugody zawarte przed sądem]; A --- D[Orzeczenia wydawane przez referendarza sądowe]
```

Sądowe tytuły
egzekucyjne

Orzeczenia
sądowe

Ugody zawarte
przed sądem

Orzeczenia
wydawane przez
referendarza
sądowe

Sądowe tytuły egzekucyjne to
orzeczenia

Sądów
powszechnych

Sądów
administracyjnych

Sądów
wojskowych

Sądu Najwyższego

Referendarza
sądowego

Orzeczenia sądowe - wszystkie rozstrzygnięcia o charakterze merytorycznym:

- wyroki,
- postanowienia w postępowaniu nieprocesowym oraz
- nakazy zapłaty w postępowaniu upominawczym i nakazowym.

Należy jednak pamiętać, że nie wszystkie orzeczenia nadają się do egzekucji, np. wyrok wstępny, wyrok w sprawie ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego albo prawa (zob. art. 189 KPC).

UGODY ZAWARTE PRZED SĄDEM

Ugoda (zawarta zarówno w ramach zwykłego postępowania, jak i postępowania pojednawczego), niezależnie od tego czy jej zawarcie nastąpiło przed sądem krajowym (powszechnym, jak i szczególnym), a także zagranicznym (por. 1152 KPC) może być także zrealizowana w drodze przymusu państwowego, jeżeli zostanie zaopatrzona w klauzulę wykonalności.

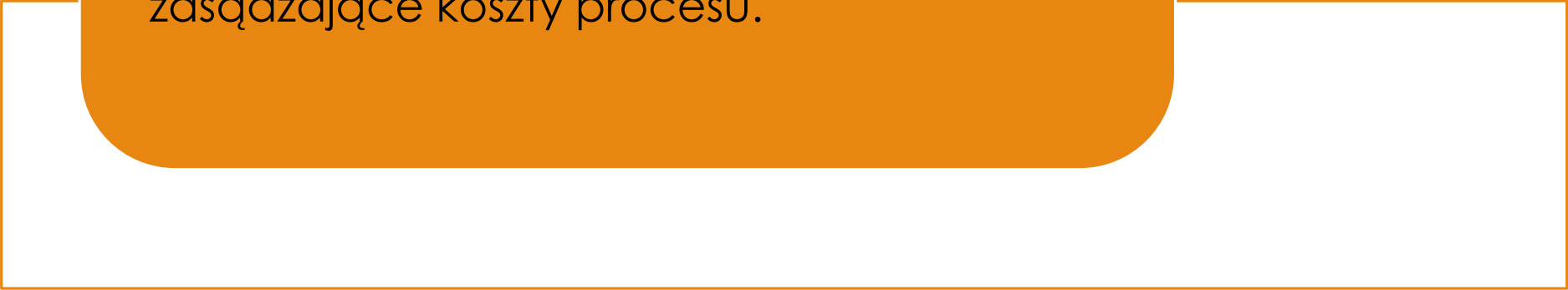
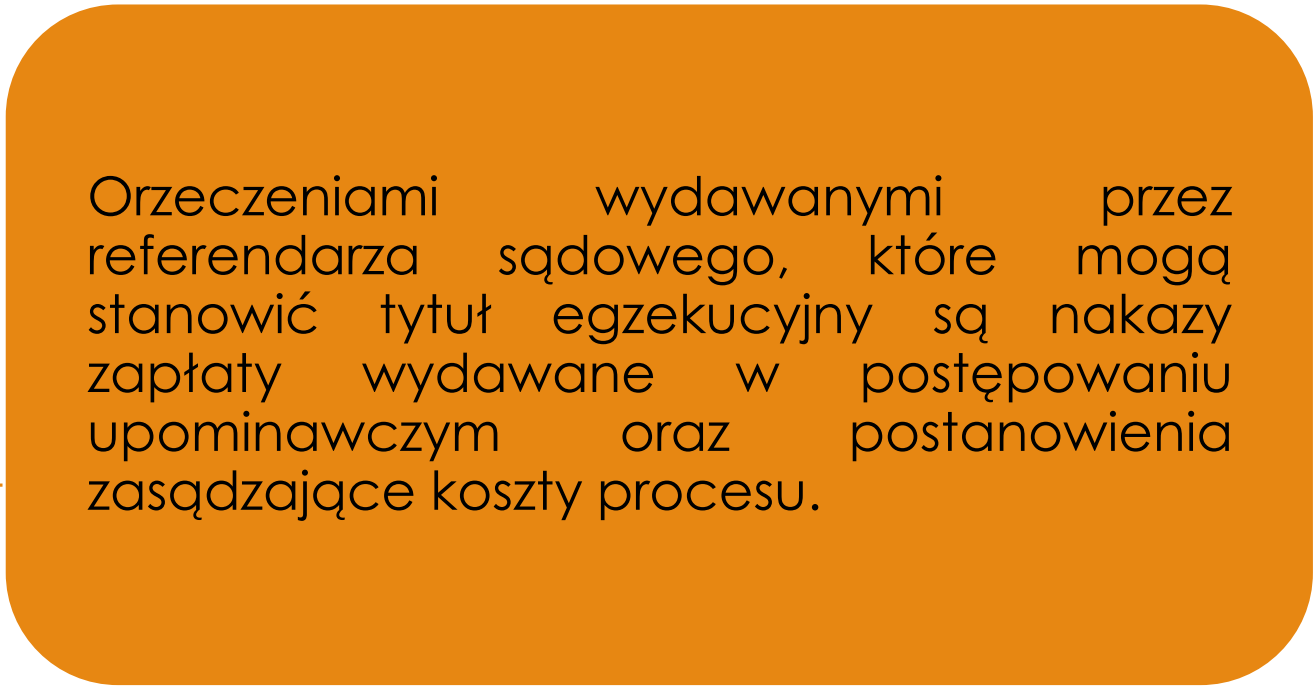
Skutki niewykonania dobrowolnie świadczenia objętego treścią ugody, w braku odmiennych postanowień w treści samej ugody, należy ocenić według przepisów art. 471 i nast. KC (zob. wyr. SN z 27 października 1969 r., II CR 508/69). W przypadku, gdy strony ugodzie ustaliły, że wykonanie poszczególnych świadczeń opisanych w ugodzie będzie zależne od spełnienia warunku zawieszającego lub rozwiązującego, to taka ugoda stanie się tytułem egzekucyjnym dopiero z chwilą ziszczenia się tych warunków.

ORZECZENIA WYDAWANE PRZEZ REFERENDARZA SĄDOWEGO

Orzeczeniami wydawanymi przez referendarza sądowego, które mogą stanowić tytuł egzekucyjny są nakazy zapłaty wydawane w postępowaniu upominawczym oraz postanowienia zasądzające koszty procesu.

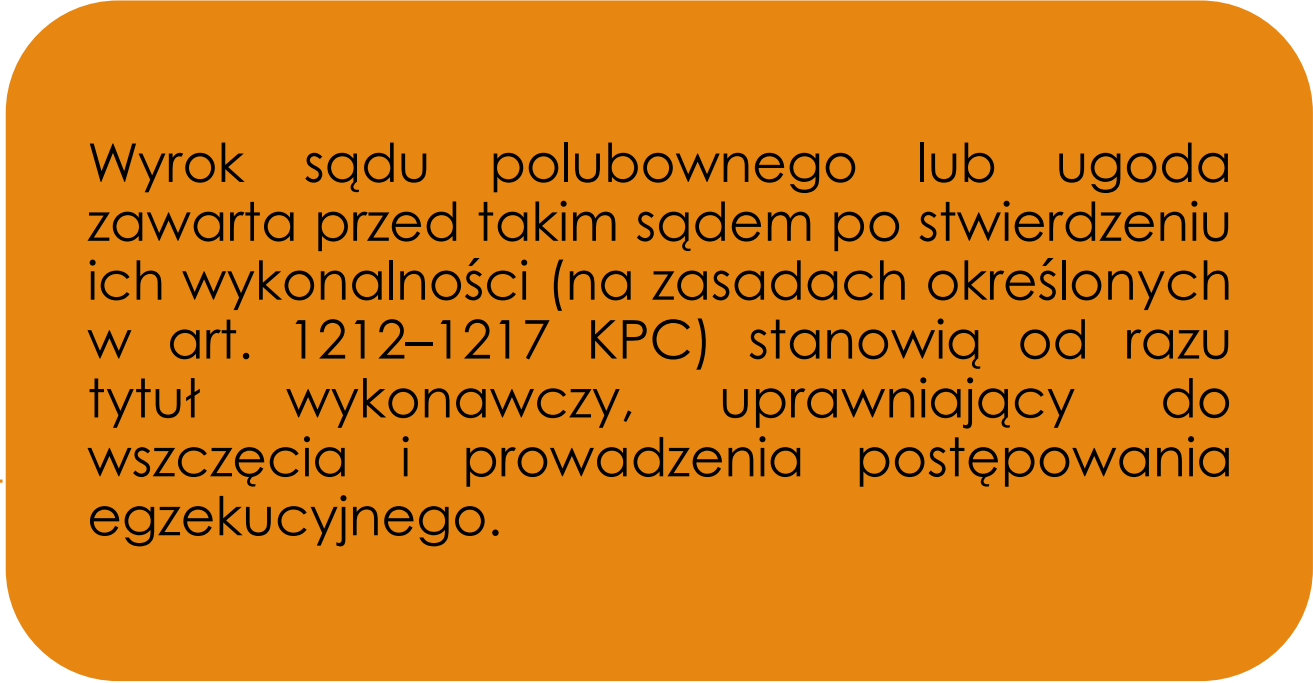

WYROK SĄDU POLUBOWNEGO ORAZ UGODA PRZED NIM ZAWARTA

Wyrok sądu polubownego lub ugoda zawarta przed takim sądem po stwierdzeniu ich wykonalności (na zasadach określonych w art. 1212–1217 KPC) stanowią od razu tytuł wykonawczy, uprawniający do wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

UGODA ZAWARTA PRZED MEDIATOREM

Ugoda zawarta przed mediatorem stanie się tytułem wykonawczym po jej zatwierdzeniu przez nadanie klauzuli wykonalności. Zawarcie ugody przed mediatorem stanowi podstawę do przeprowadzenia przez sąd powszechny postępowania celem zatwierdzenia tej ugody, a w przypadku gdy ugoda taka podlega wykonaniu, sąd zatwierdza ją poprzez nadanie klauzuli wykonalności (art. 183¹⁴ § 1 KPC). Ugoda zawarta przed mediatorem ma po jej zatwierdzeniu przez sąd nie tylko moc prawną ugody zawartej przed sądem, ale po nadaniu jej klauzuli wykonalności stanowi tytuł wykonawczy (art. 183¹⁵ § 1 KPC).

POZASĄDOWE TYTUŁY EGZEKUCYJNE

Notarialny tytuł egzekucyjny

Administracyjny tytuł wykonawczy

Orzeczenia Komisji Regulacyjnej i ugody przed nią zawarte

Plan podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości

Ugoda zawarta przed geodetą

Wyciąg z listy wierzytelności sporządzonej w postępowaniu upadłościowym

Wyciąg z listy wierzytelności sporządzonej w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Ugoda zawarta w postępowaniu przed komisją pojednawczą z zakresu rozpoznawania sporów o roszczenia pracowników ze stosunku pracy

Wszczęcie postępowania klauzulowego

Na wniosek

Z urzędu

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA NA WNIOSEK

Wniosek:

wymagania przewidziane dla każdego pisma procesowego (art. 126 i nast. KPC),

oryginał tytułu egzekucyjnego, a w przypadku elektronicznego tytułu egzekucyjnego należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego.

KPC nie przewiduje żadnego terminu do zgłoszenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, wobec czego wierzyciel może w każdym czasie zgłosić taki wniosek. W jego zgłoszeniu nie mieści się żadne roszczenie materialne, wobec czego uprawnienie do zgłoszenia wniosku nie ulega przedawnieniu. Przedawnieniu może ulec natomiast wierzytelność stwierdzona tytułem egzekucyjnym, któremu sąd nadał klauzulę wykonalności (zob. orzeczenie SN z 13 kwietnia 1972 r., I CZ 35/72).

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA Z URZĘDU

Sąd z urzędu nadaje klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu w postępowaniu, które **zostało lub mogło być wszczęte z urzędu**, a także innemu tytułowi egzekucyjnemu w części, w jakiej obejmuje **grzywnę lub karę pieniężną orzeczoną w postępowaniu cywilnym lub koszty sądowe w sprawach cywilnych przysługujące Skarbowi Państwa** (art. 782 § 1 zd. 2 KPC).

Nakazowi zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym nadaje się klauzulę wykonalności z urzędu niezwłocznie po jego uprawomocnieniu się (art. 782 § 2 KPC).

Obowiązek wszczęcia postępowania klauzulowego z urzędu zachodzi w odniesieniu do:

- 1) wyroku zasądzającego alimenty (art. 1082);
- 2) wyroku zasądzającego należność pracowniczą, ale w II instancji (art. 477⁶ § 3);
- 3) orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym, jeżeli zostało wszczęte z urzędu (art. 506 KPC) – a orzeczenie to nadaje się do egzekucji.

ODMOWA NADANIA KLAUZULI WYKONALNOŚCI

Art. 782¹. § 1. Sąd **odmawia nadania klauzuli wykonalności**, jeżeli:

- 1) w świetle okoliczności sprawy jest oczywiste, że wniosek jest sprzeczny z prawem albo zmierza do obejścia prawa;
- 2) z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego wynika, że objęte tytułem wykonawczym roszczenie uległo przedawnieniu, chyba że wierzyciel przedstawi dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

§ 2. Prawomocne oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na podstawie § 1 pkt 2 nie pozbawia wierzyciela prawa do wystąpienia z powództwem o ustalenie, że objęta tytułem egzekucyjnym wierzytelność nie uległa przedawnieniu. Nie dotyczy to sytuacji, gdy wierzycielowi przysługuje dalej idące roszczenie.

POSTĘPOWANIE W PRZEDMIOCIE NADANIA KLAUZULI WYKONALNOŚCI

Właściwy sąd: klauzulę wykonalności nadaje **sąd I instancji, natomiast sąd II instancji**, tylko w sytuacji, gdy akta sprawy znajdują w tym sądzie. Sąd Najwyższy nie nadaje klauzuli wykonalności (zob. postanowienie SN z 16 listopada 1994 r., I PO 12/94).

Tytułom egzekucyjnym pochodzącym od sądu, co do zasady, klauzulę wykonalności nadaje sąd I instancji, przed którym sprawa się toczy lub toczyła. Ponadto w przypadku nakazów zapłaty klauzulę wykonalności nadaje ten organ, który wydał nakaz zapłaty. Natomiast sąd II instancji nadaje klauzulę dopóki akta sprawy znajdują się w tym sądzie.

Sąd II instancji w razie wszczęcia przed nim postępowania klauzulowego w tym zakresie orzeka jako sąd I instancji, ale orzeczenia sądu apelacyjnego wydane w postępowaniu klauzulowym nie podlegają kontroli instancyjnej, gdyż nie ma instancji odwoławczej, do której można byłoby je zaskarżyć.

Reguła, że sąd II instancji jest także uprawniony do nadania klauzuli wykonalności, jeśli akta sprawy znajdują się w tym sądzie nie dotyczy przypadków, o których mowa w art. 778¹ KPC, 778²KPC art. 786 KPC, art. 787 KPC, art. 787¹ KPC, art. 788 KPC i art. 789 KPC

W przypadkach zatem, kiedy nadawanie klauzuli wykonalności ma charakter konstytutywny, bądź wykonalność tytułu jest uzależniona od zdarzenia niezwiązanego z samym tytułem (art. 786 KPC), ustawodawca zasadnie wyłączył dopuszczalność nadawania klauzuli wykonalności przez sąd II instancji.

W tych sprawach w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności powinien orzekać sąd I instancji, aby zapewnić możliwość kontroli wydanego orzeczenia przez sąd wyższej instancji.

W przypadkach gdy klauzula ma być wydana w sposób konstytutywny przeciwko lub na rzecz innych podmiotów niż wymienione w tytule egzekucyjnym (art. 778¹, 778², 787, 787¹, 788, 779 KPC) lub też wykonalność tytułu jest uzależniona od zdarzenia niezwiązanego z samym tytułem (art. 786 KPC), strony postępowania klauzulowego powinny mieć zapewnioną możliwość poddania rozstrzygnięcia sądu instancyjnej kontroli.

Sytuacje, w których może dojść do wadliwego nadania klauzuli wykonalności w sposób uproszczony (art. 783 § 3 KPC), występują niezwykle rzadko. Inaczej jest w przypadku, gdy oprócz samej wykonalności orzeczenia sąd ma dokonać oceny przejścia prawa lub obowiązku na inny podmiot niż wymieniony w tytule, dokonać oceny odpowiedzialności innych podmiotów (małżonka dłużnika) lub też ocenić wystąpienie zdarzenia, od którego uzależniona była wykonalność tytułu.

Czynności w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1, może wykonywać także **referendarz sądowy**.

Jednakże wyłączną kompetencję do nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, o którym mowa w art. 783 § 4 KPC, jak i w przypadkach określonych w art. 778¹, 787, 787¹, 788 oraz 789 KPC przyznano sądowi rejonowemu właściwości ogólnej dłużnika.

W związku z tym **nie jest dopuszczalne** umowne ustalenie właściwości sądu, który uprawniony jest do nadania klauzuli wykonalności (por. uchwałę SN z 24 stycznia 2003 r., III CZP 90/02).

Przepis art. 781 KPC przyznaje kompetencje referendarzom sądowym do nadawania klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym wymienionym w przepisie art. 777 § 1 KPC.

KOMPETENCJE REFERENDARZY SĄDOWYCH

Tytuły egzekucyjne, którym referendarze sądowi mogą nadawać klauzule wykonalności to:

- 1)** orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;
- 2)** orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;
- 3)** inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- 4)** akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;
- 5)** akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;
- 6)** akt notarialny określony w pkt 4 lub 5, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzytelność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi.

KOMPETENCJE REFERENDARZY SĄDOWYCH

Referendarz sądowy nie będzie miał jednak kompetencji w postępowaniu klauzulowym, jeżeli:

- 1)** tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej, spółce partnerskiej, spółce komandytowej lub spółce komandytowo-akcyjnej nadaje się klauzulę wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki w przypadku określonym w art. 778¹ KPC;
- 2)** tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim nadaje się klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, w przypadku określonym w art. 787 KPC;
- 3)** tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim nadaje się klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa;
- 4)** nadaje się klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko osobie, na rzecz której przeszło uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu w przypadku określonym w art. 788 KPC;
- 5)** stosuje się na podstawie art. 789 odpowiednio przepisy art. 788 KPC w odniesieniu do nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego, jeżeli tytuł egzekucyjny stał się prawomocny przed nabyciem.

ROZPOZNANIE WNIOSKU O NADANIE KLAUZULI WYKONALNOŚCI

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia (art. 781¹ KPC),

Termin 3-dniowy ma charakter instrukcyjny, toteż jego przekroczenie nie powoduje żadnych skutków procesowych.

Zawinione naruszenie komentowanego przepisu przez sędziego może stanowić podstawę do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego, przy czym wierzyciel może złożyć skargę w tej sprawie w trybie nadzoru (§ 34 ust. 1 pkt 4 RegSądR),

Ponadto wyjątkowo skorzystać można z uprawnień do odszkodowania wynikających z ustawy z 17.6.2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez uzasadnionej zwłoki.

TRYB WYDANIA KLAUZULI WYKONALNOŚCI

Klauzulę wykonalności nadaje się **na posiedzeniu niejawnym**, chyba że zachodzi potrzeba wyznaczenia rozprawy albo wysłuchania stron lub innych osób (art. 766 KPC). Ten ostatni przypadek zachodzi w sytuacji określonej w art. 789¹ KPC w odniesieniu do nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego. Rozprawa ma obligatoryjny charakter w przypadku rozpoznawania wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego w miejsce utraconego (art. 794 KPC).

SĄD W POSTĘPOWANIU KLAUZULOWYM

W postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, zarówno sąd I instancji, jak i sąd II instancji w trybie zażaleniowym nie są uprawnione do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Jeżeli po wydaniu tytułu egzekucyjnego obowiązek stwierdzony w tym tytule i objęty klauzulą jego wykonalności przestał istnieć, skutki prawne stąd wynikające mogą być stwierdzone w drodze procesu przewidzianego w art. 840 w trybie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości albo w części, a przed nadaniem klauzuli wykonalności w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 KPC), że zależność objęta tytułem egzekucyjnym nie istnieje.

Dla sądu egzekucyjnego istnienie i zakres nadającego się do egzekucji roszczenia oraz zasięg obowiązku prawnego dłużnika są wiążące, stwierdzone urzędowym dokumentem w postaci tytułu egzekucyjnego (postanowienie SN z 24 sierpnia 1973 r., II PZ 34/73).

KOSZTY POSTĘPOWANIA KLAUZULOWEGO

W razie uwzględnienia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności rozstrzygnięcie o kosztach, w tym kosztach postępowania klauzulowego, związanych z postępowaniem o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu sądowemu zamieszcza się w treści tej klauzuli, a nie w odrębnym postanowieniu. Orzeczenie odmawiające uwzględnienia wniosku o przyznanie kosztów związanych z postępowaniem o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu sądowemu podlega uzasadnieniu. Jeżeli postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zawiera rozstrzygnięcie o kosztach związanych z jej nadaniem, termin do wniesienia zażalenia w tym przedmiocie biegnie według zasad określonych w art. 795 § 2 KPC.

Art. 786 KPC - **uzależnienie nadania klauzuli wykonalności od zdarzenia przyszłego**

Jeżeli wykonanie tytułu egzekucyjnego jest uzależnione od zdarzenia, które udowodnić powinien wierzyciel, sąd nada klauzulę wykonalności po dostarczeniu dowodu tego zdarzenia w formie dokumentu urzędowego lub prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym. Nie dotyczy to wypadku, gdy wykonanie jest uzależnione od równoczesnego świadczenia wzajemnego, chyba że świadczenie dłużnika polega na oświadczeniu woli.

Jeżeli obowiązek wypłaty wynagrodzenia zasądzonego w orzeczeniu przywracającym do pracy lub ustalonego w ugodzie jest uzależniony od podjęcia przez pracownika pracy, klauzulę wykonalności w części dotyczącej tego wynagrodzenia nadaje się po stwierdzeniu, że pracownik podjął pracę.

Art. 787 KPC - nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika

Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika.

Postępowanie klauzulowe, uregulowane w art. 787 KPC, stanowi **uproszczoną formę** uzyskania tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika i pozwala wierzycielowi uniknąć konieczności pozywania równocześnie dłużnika i jego małżonka.

Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika **z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków**, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa. (art. 787¹ KPC).

Art. 787² KPC – umowa majątkowa małżeńska a nadanie klauzuli wykonalności

Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej nie stanowi przeszkody do nadania klauzuli wykonalności według przepisów art. 787 i art. 787¹ oraz prowadzenia na podstawie tak powstałego tytułu wykonawczego egzekucji do tych składników, które należałyby do majątku wspólnego, gdyby umowy majątkowej nie zawarto. Przepis niniejszy nie wyłącza obrony małżonków w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli umowa majątkowa małżeńska była skuteczna wobec wierzyciela.

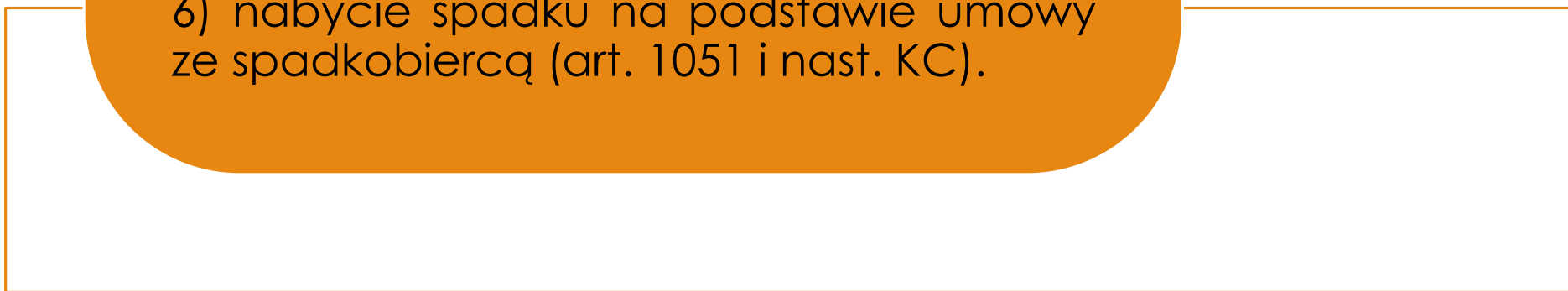
ART. 788 – PRZEJŚCIE PRAW I OBOWIĄZKÓW

Jeżeli uprawnienie lub obowiązek po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu przeszły na inną osobę, sąd nada klauzulę wykonalności na rzecz lub przeciwko tej osobie, gdy przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym.

Za przejście uprawnień lub obowiązków, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, uważa się również zmiany w prawie rozporządzania mieniem wywołane ustanowieniem zarządcy masy majątkowej, kuratora spadku lub zarządu sukcesyjnego albo powołaniem wykonawcy testamentu, jak również wygaśnięciem funkcji zarządcy masy majątkowej, kuratora spadku, zarządcy sukcesyjnego lub wykonawcy testamentu.

Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności, jeżeli wszczęcie lub dalsze prowadzenie egzekucji możliwe jest na zasadach przewidzianych w art. 804¹ i art. 804². Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli wnioskodawca wykaze, że organ egzekucyjny prawomocnym postanowieniem nie dopuścił go do udziału w postępowaniu lub odmówił wszczęcia egzekucji.

Do przypadków regulowanych na podstawie art. 788 KPC należą:

- 1) śmierć wierzyciela lub dłużnika,
 - 2) utrata bytu prawnego przez wierzyciela lub dłużnika niebędącego osobą fizyczną i przejęcie jego majątku przez następcę prawnego,
 - 3) przelew wierzytelności (art. 509 KC),
 - 4) Wstąpienie w prawa wierzyciela (art. 518 KC),
 - 5) przejęcie długu (art. 519 KC),
 - 6) nabycie spadku na podstawie umowy ze spadkobiercą (art. 1051 i nast. KC).
-
-

WYDANIE DALSZEGO TYTUŁU WYKONAWCZEGO

Art. 793. W razie potrzeby prowadzenia egzekucji na rzecz kilku osób lub przeciwko kilku osobom albo z kilku składowych części majątku tego samego dłużnika, sąd oprócz pierwszego tytułu wykonawczego może wydawać dalsze tytuły, oznaczając cel, do którego mają służyć, i ich liczbę porządkową.

Postępowanie przewidziane w art. 793 KPC, tj. o wydanie oprócz pierwszego dalszego tytułu wykonalności, jest odrębnym postępowaniem, w którym kognicja sądu jest jednoznacznie określona w ustawie. Sąd bada wyłącznie, czy zaistniała jedna z dwóch podstaw uzasadniających wydanie dalszego tytułu wykonawczego, tj. czy istnieje potrzeba prowadzenia egzekucji na rzecz kilku wierzycieli lub przeciwko kilku dłużnikom, albo z kilku składowych części majątku tego samego dłużnika. Wierzyciel w toku tego postępowania powinien wykazać jedynie, że dla egzekucji z innych składników majątkowych dłużników nie może posłużyć się wydanymi wcześniej tytułami wykonawczymi (postanowienie SA w Poznaniu z 11.10.2012 r., I ACz 1631/12).

Na postanowienie odmawiające wydania dalszych tytułów wykonawczych **prysługuje zażalenie** (art. 795 KPC).

PONOWNY TYTUŁ WYKONAWCZY

Art. 794. Ponowne wydanie tytułu wykonawczego **zamiast utraconego** może nastąpić jedynie na mocy postanowienia sądu wydanego **po przeprowadzeniu rozprawy**. Na ponownie wydanym tytule wykonawczym czyni się wzmiankę o wydaniu go zamiast tytułu pierwotnego. W postępowaniu tym sąd ogranicza badanie do faktu utraty tytułu wykonawczego.

W przypadku zaginięcia, utraty lub zniszczenia tytułu wykonawczego wierzyciel może wystąpić z wnioskiem o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego. W przedmiocie odtworzenia tytułu wykonawczego **orzeka sąd, który wydał utracony tytuł wykonawczy** (uchwała SN z 10 maja 1979 r., III CZP 25/78; uchwała SN z 19 kwietnia 1978 r., III CZP 25/78)

W postępowaniu o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego w ramach postępowania wyjaśniającego sąd ustala jedynie fakt utraty tytułu wykonawczego. Postępowanie dotyczące wydania ponownego tytułu wykonawczego w miejsce utraconego nie uprawnia sądu do prowadzenia postępowania czy zachodzą przesłanki do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (orzeczenie SN z 23.6.1966 r., I PZ 28/66).

KOGNICJA SĄDU W POSTĘPOWANIE W PRZEDMIOCIE WYDANIA TYTUŁU WYKONAWCZEGO W MIEJSCE UTRACONEGO

Stosownie do art. 794, ponowne wydanie tytułu wykonawczego może nastąpić w wypadku utraty go przez wierzyciela wbrew jego woli, przy czym przepis ten ograniczył kognicję sądu (art. 794 zd. 3 KPC) wyłącznie do badania faktu utraty tytułu wykonawczego. Sąd nie może zatem w tym postępowaniu badać niczego innego, a w szczególności nie może badać zarzutów merytorycznych dłużnika kwestionujących istnienie wierzytelności (postanowienie SN z 3.5.1968 r., II CZ 75/68).

W postępowaniu o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego (art. 794 KPC) sąd nie może w zasadzie badać, czy dłużnik zaspokoił część należności po powstaniu tytułu egzekucyjnego. Jeżeli jednak wynik dotychczasowej egzekucji w postaci zaspokojenia części należności został zaznaczony w utraconym tytule wykonawczym (art. 816 KPC), to powinno to znaleźć wyraz w ponownie wydanym tytule (postanowienie SN z 27.7.1971 r., II CZ 87/71).

W postępowaniu na skutek wniosku o ponowne wydanie tytułu wykonawczego sąd nie może badać, czy zachodzą przesłanki do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (postanowienie SN z 23.6.1966 r., I PZ 28/66).

Możliwe rozstrzygnięcia

wydanie
postanowienie w
przedmiocie wydania
ponownego tytułu
wykonawczego

wydanie
postanowienia o
oddaleniu wniosku

Wniosek wierzyciela o wydanie ponownie tytułu wykonawczego zostanie oddalony, jeżeli sąd stwierdzi, iż wierzyciel świadomie wyzbył się tytułu lub przyczynił się do jego uszkodzenia, czy zniszczenia (orzeczenie SN z 4.10.1960 r., I CZ 138/60).

O ponowne wydanie tytułu wykonawczego wierzyciel może ubiegać się także, gdy tytuł wykonawczy uległ zniszczeniu w stopniu uniemożliwiającym jego użycie (zob. A. Hrycaj, *Egzekucja praktyczna*, Poznań 2007, s. 155).

Do kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji nie można zaliczyć kosztów poniesionych przez wierzyciela w związku z utratą tytułu wykonawczego, chyba że do jego utraty doszło w wyniku działań dłużnika (por. uchwałę SN z 10.5.1979 r., III CZP 24/79).

Na ponownie wydanym tytule wykonawczym należy zamieścić wzmiankę o wydaniu ponownego tytułu zamiast pierwotnego.

WERYFIKACJA ROZSTRZYGNIĘĆ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU KLAUZULOWYM

Środki weryfikacji
rozstrzygnięć
wydawanych w
postępowaniu
klauzulowym

Zażalenie

Skarga na orzeczenie
referendarza

Uprawnienie do weryfikacji prawidłowości rozstrzygnięć wydanych w postępowaniu klauzulowym przysługuje zarówno wierzycielowi, jak i osobom, przeciwko którym została nadana klauzula wykonalności.

Dopuszczalne jest zaskarżenie postanowień co do nadania klauzuli wykonalności, a więc zarówno uwzględniających wniosek, jak i oddalających wniosek.

Weryfikacji w drodze zażalenia mogą zostać poddane jedynie postanowienia wydawane przez sąd I instancji, natomiast na postanowienie sądu odwoławczego zażalenie nie przysługuje.

Rozstrzygnięcia sądu okręgowego lub apelacyjnego, jako sądu odwoławczego (zarówno reformatoryjne, kasatoryjne, czy umarzające postępowanie) nie podlegają zaskarżeniu w drodze zażalenia.

Jednakże skoro postanowienia co do nadania klauzuli wykonalności nie korzystają z *res iudicata*, to podmiot, którego wniosek o nadanie klauzuli wykonalności został oddalony może ponownie złożyć wniosek gdy miał on braki formalne bądź, gdy zmianie uległy okoliczności uzasadniające nadanie klauzuli wykonalności.

TERMIN DO WNIESIENIA ZAŻALENIA

Termin na wniesienie zażalenia postanowienia co do nadania klauzuli wykonalności wynosi tydzień (art. 394 § 2 w zw. z art. 13 § 2 KPC).

Termin do skorzystania z prawa zaskarżenia w przypadku wierzyciela należy liczyć od dnia doręczenia mu postanowienia oddalającego wniosek w całości lub w części, a dla dłużnika od momentu doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego lub podjęcia wiadomości o czynnościach egzekucyjnych.

Początek biegu terminu do wniesienia zażalenia przez małżonka dłużnika wyznacza art. 795 § 2 KPC, tj. z chwilą doręczenia małżonkowi dłużnika zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego (uchwała SN z 13 maja 1993 r., III CZP 60/93). Wniesienie przez małżonka dłużnika zażalenia przed doręczeniem zawiadomienia o wszczęciu egzekucji nie podlega jednakże odrzuceniu (uchwała SN z 2 grudnia 2003 r., III CZP 90/03).

WYMOGI FORMALNE ZAŻALENIA

Zażalenie, stosownie do art. 394 § 3 KPC, powinno spełniać wymogi pisma procesowego (tj. wynikające z art. 126 i nast. KPC), a także

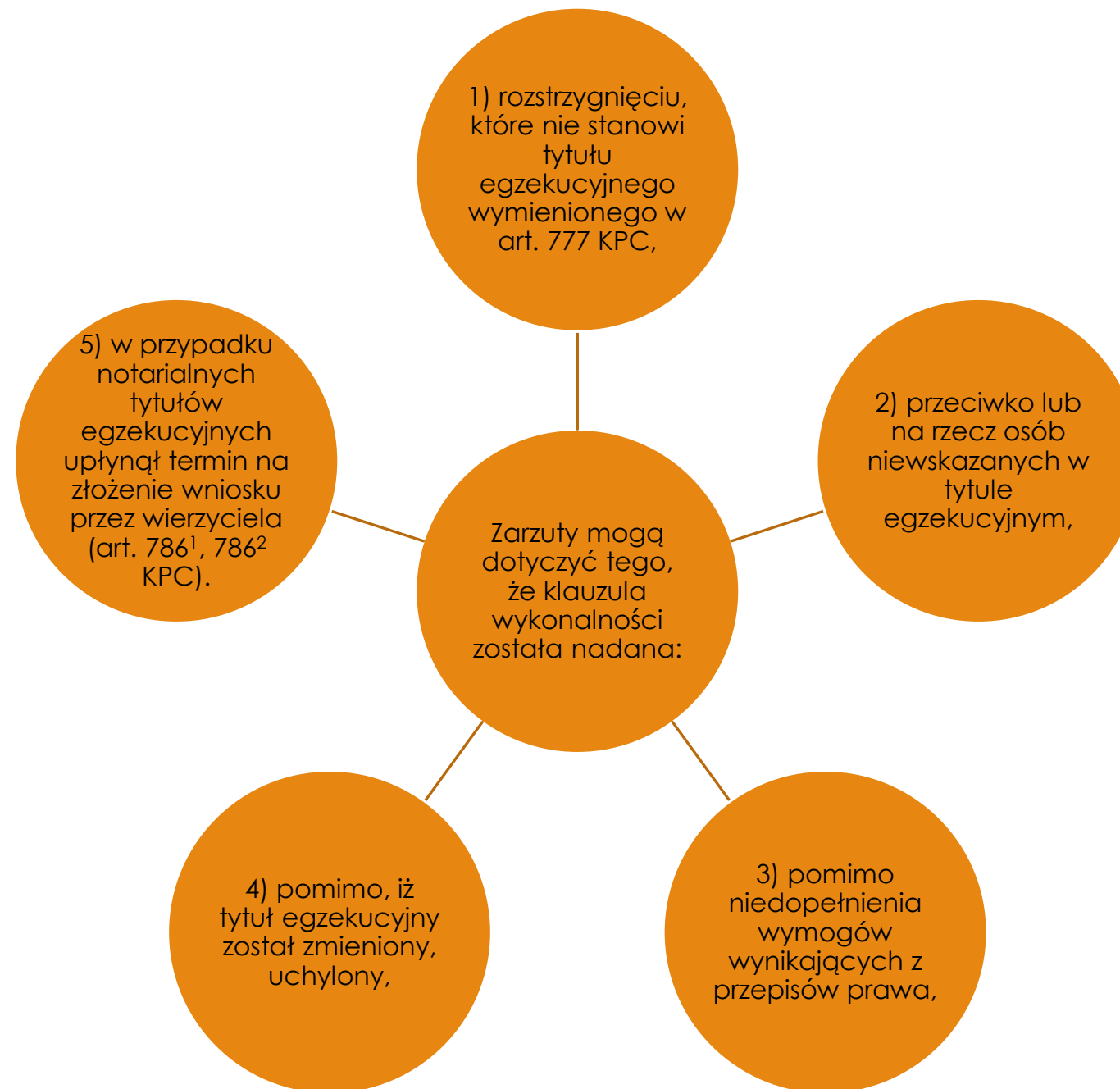

wymogi konstrukcyjne charakterystyczne dla środka zaskarżenia, tj.:

- zawierać wskazanie zaskarżonego postanowienia i wniosek o jego zmianę lub uchylenie, jak też
- zwięzłe uzasadnienie zażalenia ze wskazaniem w miarę potrzeby nowych faktów i dowodów.

Przedmiotem zarzutów w zażaleniu na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności można bowiem uczynić jedynie zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego regulującego przebieg postępowania klauzulowego.

ZASTRZEŻENIE OGRANICZENIA EGZEKUCJI

Dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. Zastrzeżenie nie jest konieczne, jeżeli świadczenie zostało zasądzone od nabywcy majątku, zarządcy ustanowionego przez sąd, kuratora spadku, wykonawcy testamentu lub zarządcy sukcesyjnego z powierzonego im majątku, albo Skarbu Państwa jako spadkobiercy.